

Column Egge van der Poel

Veranderkracht

DE EERSTE MAANDAG 2025

Het is mij een eer en een genoegen met u enkele gedachten en reflecties te delen over de term 'veranderkracht'. Dat is voor mij op zichzelf al een enorme verandering ten opzichte van vorig jaar toen ik hier als stagiair aanwezig was. Of deze verandering van stagiair naar columnist een kracht van mij openbaart mag u na afloop zelf bepalen.

Omdat ik zelf geen enorme fan van monologen ben, zal ik proberen wat interactie met de zaal op gang te brengen. Het zou mij enorm helpen als u, als zaal zijnde, daarin mee doet. Allereerst de vraag of iemand de uitdrukking 'Panta rei' kent?

'Alles stroomt' inderdaad. Deze uitdrukking kent volgens de gangbare uitleg zijn oorsprong bij Heraclitus die zo'n 500 voor Christus schreef dat niemand ooit twee keer in dezelfde rivier kan stappen (want nieuw water stroomt je altijd tegemoet). De afgelopen twee millennia hebben grote filosofen en kunstenaars zich met deze zogenaamde 'theorie van flux' bezig gehouden. Van Plato tot Nietzsche en van Goethe tot Donald Trump. Die laatste vanwege zijn befaamde mantra "flooding the zone with shit", een onuitputtelijke stroom seksistische onzin en krankzinnige spierballentaal... sorry, dit loopt anders dan gepland en dat is precies de bedoeling: panta rei, verandering is de enige constante.

Terug naar ons, naar onze eigen omgeving. Laten we even een kleine verandering erbij pakken: het klimaat. Wie van u maakt zich zorgen om klimaatverandering? Iemand nog op vakantie geweest afgelopen zomer? Zuid-Europa iemand? Warm he? Iemand nog gevlogen de afgelopen 12 maanden? Meer dan 1 keer? Meer dan 2 keer? Wordt het ongemakkelijk? 'Wat gaan we niet meer doen?' werd eerder vandaag gevraagd...

Lastig he, verandering. Even een voorbeeld om aan te geven hoe lastig het is én waarom het belangrijk is er aandacht aan te besteden. Dit voorbeeld heb ik zelf van Ben Tiggelaar en hij weer van een collega, maar die naam heb ik niet onthouden. Sorry. Goed, ik ga jullie een opdracht voor tweetallen geven. Geen zorgen, dit wordt wél leuk. Tweetallen dus, twee opdrachten. De eerste opdracht is voor de persoon met het kortste haar.

U krijgt 6 seconden de tijd en de opdracht luidt: noem de maanden van het jaar op. Go. Januari, februari, maart, april, mei, juni, juli, augustus, september, oktober, november, december. Gelukt? Knap gedaan. Dan naar de tweede opdracht, voor de persoon met het langste haar. U krijgt 30 seconden. Dat is vijf keer zo lang! Echt enorm lang. De opdracht luidt: noem de maanden van het jaar in alfabetische volgorde op. Go. Tip: de eerste is april. April, augustus, december, februari, januari, juli, juni, maart, mei, november, oktober, september. Was dat nou zo moeilijk? Ja dus! Je kent het alfabet en je kent de maanden van het jaar en toch is het verrekke moeilijk. Verandering is de enige constant én kan heel moeilijk zijn, ook als je weet wat er nodig is.

Ik zal niet weer beginnen over vliegen, maakt u zich geen zorgen. Iets anders: wie eet er nog vlees? Nee echt, nu hou ik op. Ben ik een deugneus? Ben ik misschien (te) radicaal? In zijn boek "Geschiedenis voor morgen" bespreekt cultuurhistoricus Roman Krznaric enkele historische bewegingen opdat we er voor onze toekomst van kunnen leren. Zo maakt hij in het boek een vergelijking tussen anti-slavernij protesten toen en klimaatactivisten nu.

Krznaric schrijft over de theorie van de 'radicale flanken', het idee dat radicale flanken de midden partijen een beetje naar hun kant doen bewegen. Zo ging voor de slavernij 'het midden' van de politiek pas bewegen richting afschaffing toen zogenaamde radicalen geweld gebruikten. Krznaric stelt zich de vraag of klimaatactivisten van nu misschien te lief zijn. Is geweld legitiem om groter leed te besparen? Dat is een lastige subjectieve afweging. Het afgelopen weekend in Den Haag was daar een voorbeeld van: spandoeken met 'Asielzoekerscentrum betekent oorlog' en leuzen als 'Wij zijn Nederland'. En dan meer specifiek dus het Nederland waarin 'we' met stoeptegels ramen van partijbureaus ingooien en politieauto's in de fik steken. Niet de veranderkracht waar ik persoonlijk op hoopte, maar wel radicaal...

Hoe kan ik aan de andere kant van het politieke spectrum tegenwicht bieden? Moet ik ook 'radicaliseren' en geweld gaan gebruiken? Oog om oog iedereen blind? Liever zie ik meer ruimte voor reflexiviteit ontstaan? Meer besef bij een ieder welke ambities ons drijven en welke relaties ons verbinden. Het woord 'verlangenverstrengeling' noemde Ruud Veltenaar laatst in een persoonlijk gesprek. Ik vind dit een hoopvol woord in tijden van belangenstrijd.

Ik vraag u dan ook vanuit de grond van mijn hart na te denken over uw eigen rol in deze zogenaamde 'tussentijd': de transitietijd tussen het oude wat niet meer werkt en het nieuwe wat nog geen vorm heeft gekregen. Welke rol speelt u in de transitie? Bent u onderdeel van het oude of het nieuwe? Heeft u oog voor transitiepijn en kunt u deze verdragen? Hoe zit het met uw eigen veranderkracht?

Ik ben hoopvol want ik denk dat we allemaal als mens intuïtief bekend én behept zijn met veranderkracht. Een complicerende factor is dat veranderen is ook loslaten betekent. Het loslaten van vliegen en vlees bijvoorbeeld... Één van de belangrijkste dingen die wij los moeten laten is het geloof in maakbaarheid. Dit geloof zit in vrijwel al onze onderdelen van de maatschappij. Vanaf de kleuterklas toetsen we leerlingen, plakken we labels op ontregelde mensen (DSM), en stoppen we mensen in hokjes. En wordt iets ingewikkeld, dan moeten we gewoon even goed nadenken met elkaar, analyses uitvoeren, scenario's ontwikkelen en de beste keuze maken. Alle stappen zijn voorspelbaar, je moet het alleen slim inregelen. Het wereldbeeld van maakbaarheid draait om efficiënt leveren.

De echte wereld is niet maakbaar. De echte wereld is complex. Inherent onvoorspelbaar door onderlinge relaties en afhankelijkheden. Zekerheden bestaan niet. De zorginstelling van vandaag is niet dezelfde zorginstelling van morgen. Panta rei. Zaken lopen anders dan gepland en dat is precies de bedoeling. Je maakt een plan om er van af te wijken. En als je dat beseft, is het niet meer zo logisch om aan vergadertafels zogenaamd 'toekomstbestendige zorg' te ontwerpen. Dan is het eigenlijk best raar om aan 'veldpartijen' regionale veranderprogramma's te vragen in lijn met ambtelijke IZA en AZWA taal in plaats van passend bij de dagelijkse praktijk. En doe je dat toch, dan is het volstrekt onbegrijpelijk om loketten twee voor 12 te sluiten zonder heldere communicatie. Zo krijg je 'de mensen' niet mee. In de complexiteit van de echte wereld draait het niet om efficiënt leveren, maar om efficiënt leren. Dat is ons aller verander-superkracht. Daar zouden we in zorg en welzijn meer gebruik van mogen maken.

”

'Heeft u oog voor transitiepijn en kunt u deze verdragen?

Hoe zit het met uw eigen veranderkracht?

Studio R+ is een initiatief van RegioPlus,

meer informatie:
079 323 03 19
info@regioplus.nl
www.regioplus.nl

